Никодиновски, Звонко - Фигуративните значења на мајскиот бумбар во францускиот и во македонскиот јазик (стр. 1-5), од книгата *Фигуративните значења на инсектите во францускиот и во македонскиот јазик,* 2 - ри Август С, Штип, 2007 (2016), 636 стр.

ФИГУРАТИВНИТЕ ЗНАЧЕЊА НА МАЈСКИОТ БУМБАР ВО ФРАНЦУСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

§ 1. Мајскиот бумбар го дели четиринаесеттото место, заедно со штрколот и скакулецот, меѓу инсектите во францускиот корпус од базата по бројот на јавувања (**18** единици со фигуративно значење или **1,70 %** од вкупно 1056 единици). Во македонскиот корпус мајскиот бумбар го нема воопшто.

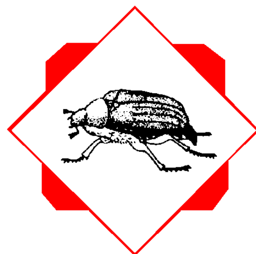
За мајскиот бумбар нема никакви податоци во речниците на симболи.

А. Мајскиот бумбар во францускиот јазик

а. Семиолошки признаци

§ 2. Признакот **ФИЗИЧКИ ОСОБИНИ** е претставен во **1** единица од базата (од вкупно 18 единици) и со **5,55 %** го дели третото место меѓу четири групи признаци. Овој признак е застапен преку 1 особина: **како животно**. Оваа особина ја среќаваме во една мисла во која мајскиот бумбар се зема како претставник на инсектите и на сите животни воопшто: (1) Ⓕ **Les hommes ne connaissent pas le monde par la raison qui fait que les hannetons ne connaissent pas l'histoire naturelle (***Maloux: Chamfort).*

§ 3. Признакот **ОДНЕСУВАЊЕ** е претставен во **14** единици и со **77,78 %** го зазема првото место. Овој признак е застапен преку **5** особини: **начин на летање**, **исхрана**, **начин на размножување**, **брмчење** и **однесување според времето и други појави**.

Особината **начин на летање** е застапена во **3** единици од корпусот. Познато е дека мајскиот бумбар дење е неактивен и се крие под лисјата, додека приквечер излегува и лета во потрага по храна. Неговиот лет е доста тежок и тромав со оглед на тежината на неговото тело а многу често и се удира во разни препреки. Таа негова особина симболизира **недоделкан, ветрушка**: (2) Ⓕ **Les gens qui ne sont que spirituels sont comme les hannetons: ils s'abattent au beau milieu de n'importe quoi, et souvent les pattes en l'air** (*Delacour: L. Dumur*), (3) Ⓕ **hanneton** = («un esprit léger et désordonné» - Lexis; «qui n'a discernement ni esprit de conduite» (*Rozan, t. 2, 308)*, (4) Ⓕ **étourdi comme un hanneton** =

Nikodinovski, Zvonko - Figurativnite značenja na majskiot bumbar vo francuskiot i vo makedonskiot jazik (str. 1-5), od knigata *Figurativnite značenja na insektite vo francuskiot i vo makedonskiot jazik,* 2 - ri Avgust S, Štip, 2007 (2016), 636 p.

«l'homme qui agit sans attention, qui parle sans réfléchir ou qui va sans regarder devant lui» (*Rozan, t. 2, 307*).

Особината **исхрана** е застапена во **1** единица. Познато е дека мајскиот бумбар (и возрасната единка а посебно ларвата) причинуваат големи штети на растенијата па оттаму и следната единица која има негативна форма симболизира **нешто солидно, исклучително**: (5) Ⓕ **n'être pas piqué des hannetons** = «qui se manifeste dans toute sa force» (*Petit Robert)*; «souvent ironique et péjoratif» (*Rey-Chantreau)*.

Особината **начин на размножување** ја среќаваме во **3** фраземи. И трите единици се засноваат врз карактеристичното долговремено спојување на мајските бумбари па оттаму првата единица симболизира **ортаци, соучесници**: (6) Ⓕ **se tenir par le cul comme les hannetons** = «se disait de plusieurs personnes étroitement associées dans une affaire. On dit aussi "comme des juifs"» (*Gai Parler*); «être toujours ensemble. À rapprocher de "être comme cul et chemise"» (*Rey-Chantreau*), втората единица упатува на **заеднички живот на двојка**: (7) Ⓕ **etre marié comme les hannetons** = «vivre en concubinage; l'expr. est peu claire. En fait ce qui paraît caractéristique du hanneton c'est un coït très prolongé et qui épuise le mâle. L'idée est peut-être que les hannetons sont "collés"» (*Dictionnaire érotique*), додека третата единица симболизра **сексуални врски меѓу наводни роднини**: (8) Ⓕ **parenté (parentage) des hannetons** = «relations sexuelles entre gens qui se disent parents» (*Rey-Chantreau)*.

Особината **брмчење** ја среќаваме во **1** фразема која симболизира **откаченост, налудничавост**: (9) Ⓕ **avoir un hanneton dans le plafond** = «quelqu'un dont les facultés mentales sont un peu dérangées» (*Rozan, t. 2, 308*); «être fou» (*Rey-Chantreau*). Оваа фразема припаѓа на еден модел во францускиот јазик во кој ги среќаваме уште и пајакот: **avoir une araignée au plafond**, комарецот: **avoir un moustique dans la boîte à sel**, како и штурецот: **avoir des grillons dans la teste** (*Huguet*) и според кој е јасно дека е потребен каков и да е инсект кој ќе ја поремети нормалната функција на мозокот па да дојде до "откаченост".

Особината **однесување според времето и други појави** е најбројна од сите особини (вкупно **6** единици). Најпрвин мајскиот бумбар го среќаваме во едно претскажување: (10) Ⓕ **A Saint-Fortuné (1er juin) grande hannetonnée** (*Dictons des bêtes)* за да го најдеме понатаму во неколку верувања сврзани за летнината. Имено, во најголем број случаи бројноста на мајскиот бумбар предвидува **добар род**: (11) Ⓕ **Si l'année a produit beaucoup de hannetons, il y aura beaucoup de chataignes** (Montreynaud, 922), (12)

Ⓕ **Année de hannetons, blé à foison** (*Montreynaud, 924)*, (13) Ⓕ **Une année à hannetons annonce sûrement une année à prunes** (*Dictionnaire des superstitions)*. Само кај виновата лоза бројноста на мајскиот бумбар се одразува негативно врз летнината: (14) Ⓕ **Grande hannetonnée, petite vinée et grande pommée** (*Montreynaud, 923)*.

Уште еден негативен предзнак за лоша летнина кај црното жито претставува непојавувањето на ларвата на мајскиот бумбар на површина: (15) Ⓕ **Quant la larve du hanneton ne sort point de terre, l'année est mauvaise en sarrasin** (*Rolland, t. 3, 333)*.

§ 4. Признакот **ОДНЕСУВАЊЕ МЕЃУ МАЈСКИОТ БУМБАР И ДРУГИТЕ ЖИВОТНИ** е застапен во **1** единица и со **5,55 %** го дели третото место меѓу четири групи признаци. Во оваа единица мајскиот бумбар претставува првокласна храна на жабите и во таа своја улога тој симболизира **попаѓање во стапица, во непријатна ситуација**: (16) Ⓕ **arriver comme des hannetons dans dans une grenouillère** = «попаѓа меѓу непријатели кои одвај чекаат да го излапаат» (*Widmer*).

§ 5. Признакот **ОДНЕСУВАЊЕ МЕЃУ МАЈСКИОТ БУМБАР И ЧОВЕКОТ** е застапен во **2** единици и со **11,11 %** се наоѓа на второ место меѓу четири групи признаци. Овој признак е претставен само преку односот на човекот кон мајскиот бумбар. И двете единици се поврзани со летањето на мајскиот бумбар.

Првата фразема е сексолошка: (17) Ⓕ **taquiner le hanneton** = «masturber un homme» (*Dictionnaire érotique)*. Оваа метафора се потпира на глаголот **taquiner** кој се јавува со истото значење во фраземата **taquiner le goujon** а за специфичноста на мајскиот бумбар во градењето на оваа фразема можеме да ги наведеме следните зборови на Розан: *"Le corps de cet insecte, afin d'en alléger le poids, enfle son abdomen pour y faire pénétrer le plus d'air possible; à cet effet, il élève et abaisse alternativement ses élytres pendant quelques instants avant de s'envoler " (Rozan, t. 2, 308)*.

Втората фразема симболизира **зависност, неслобода на дејствување**: (18) Ⓕ **avoir un fil a la patte** = «être attaché à quelqu'un d'une manière un peu forcée, comme les hannetons que les gamins font tournoyer en l'air au moyen d'un fil» (*Gai Parler);* «être mis dans l'impossibilité de s'échapper» (*Rozan, t. 2, 310)*; «n'être pas libre de ses déplacements, de ses activités» (*Lexis)*. Оваа фразема е поврзана со играта "le jeu du hanneton" кога му се врзува ногата и кога тој лета во круг при што се пеат следните стихови (или слични на нив): *"Hanneton, vole, vole! Ton mari est à l'école. Il a dit qu'si tu volais Tu aurais d'là soupe au lait; Il a dit qu'si tu n'volais pas Tu aurais la tête en bas" (Rolland, t. 3, 334: Reims)*.

Покрај оваа игра децата играле и други игри со мајскиот бумбар како што се: "prédicateur" (проповедник) е игра во која му ги врзуваат двете предни нозе на мајскиот бумбар и откако ќе направат импровизирана проповедалница од карти, го оставаат да се ослободи при што тој прави движења кои наликуваат на проповедник в црква; "moulin à vent" е игра во која на краевите од картончиња споени во крст и закачени на едно стапче се прицврстуваат мајски бумбари кои ги вртат картончињата како вртелешка. (*Rolland, t. 3, 334)*

б. Семантички признаци

§ 6. Анализирајќи ги значењата на француските фигуративни единици (вкупно 18) кои содржат лексеми од лексичко-семантичкото поле "МАЈСКИ БУМБАР", доаѓаме до следните заклучоци:

- групата признаци "ФИЗИЧКИ ОСОБИНИ" е претставена преку **1** особина: особината "КАКО ЖИВОТНО" не симболизира директно ништо туку мајскиот бумбар се зема како претставник на инсектите и на сите животни.

- групата признаци "ОДНЕСУВАЊЕ" е претставена преку **4** особини. Особината "НАЧИН НА ЛЕТАЊЕ" симболизира **недоделкан, ветрушка** (вкупно **3** единици под броевите: 2, 3 и 4). Особината "ИСХРАНА" симболизира во својата негативна форма **нешто солидно, исклучително** (5). Особината "НАЧИН НА РАЗМНОЖУВАЊЕ" симболизира **ортаци, соучесници** (6), **заеднички живот на двојка** (7) и **сексуални врски меѓу наводни роднини** (8). Особината "БРМЧЕЊЕ" симболизра **откаченост, налудничавост** (9). Особината "ОДНЕСУВАЊЕ СПОРЕД ВРЕМЕТО И ДРУГИ ПОЈАВИ" директно не симболизира ништо но однесувањето на мајскиот бумбар претскажува **одреден временски отсечок** (10), **добар род** (11, 12 и 13) и **лош род** (14 и 15). Значи вкупно **14** единици се со симболика која потекнува од групата признаци "ОДНЕСУВАЊЕ".

- групата признаци "ОДНЕСУВАЊЕ МЕЃУ МАЈСКИОТ БУМБАР И ДРУГИТЕ ЖИВОТНИ" е претставена преку **1** единица која симболизира **попаѓање во стапица, во непријатна ситуација** (единицата под број 16).

- групата признаци "ОДНЕСУВАЊЕ МЕЃУ МАЈСКИОТ БУМБАР И ЧОВЕКОТ" е претставена преку **1** особина. Особината "ЗАДЕВАЊЕ НА МАЈСКИОТ БУМБАР" симболизира **мастурбирање на маж** (17) и **зависност, неслобода на дејствување** (18).

Сумирајќи го семантизмот на мајскиот бумбар можеме да го кажеме следното за лексичката категорија **Фигуративни значења на мајскиот бумбар во францускиот јазик**:

Мајскиот бумбар во француските фигуративни единици влегува исклучиво со една од следните категории: **како материјална стварност** (**нешто солидно, исклучително**), **како човечко однесување** (**недоделкан, ветрушка**, **ортаци, соучесници**, **заеднички живот на двојка**, **сексуални врски меѓу наводни роднини**, **откаченост, налудничавост**, **попаѓање во стапица, во непријатна ситуација**, **мастурбирање на маж**, **зависност, неслобода на дејствување**) и **како предзнак за** (**одреден временски отсечок**, **добар род**, **лош род**).

§ 7. Кај француските фигуративни единици со мајски бумбар (вкупно 18) ја имаме следната состојба во распоредот на референтната вредност:

- најголем број единици се со негативна референтна вредност (вкупно **9** или **50 %**). Негативните признаци и по број се највеќе, 6: **нешто солидно, исклучително** (преку негација), **недоделкан, ветрушка**, **ортаци, соучесници**, **заеднички живот на двојка**, **сексуални врски меѓу наводни роднини**, **откаченост, налудничавост**.

- на второ место се единиците со неодредена референтна вредност (вкупно **5** или **27,78 %**). Неодредени признаци се 5 на број: **како животно, попаѓање во стапица, во непријатна ситуација**, **мастурбирање на маж**, **зависност, неслобода на дејствување**, **предзнак за одреден временски отсечок**.

- на трето место се единиците со позитивна референтна вредност (вкупно **3** или **16,67%**).Позитивен е признакот: **предзнак за добар род**.

- на четврто место се единиците со неутрална (двојна) вредност (**1** единица или **5,55 %**). Двојна вредност има признакот: **предзнак за добар и лош род**.

Мајскиот бумбар се јавува со прошарана референтна вредност во француските фигуративни единици.

§ 8. Француските фигуративни единици со "МАЈСКИ БУМБАР" се засновани врз **5** разни стилски фигури. Нивната застапеност е следната: од вкупно 18 единици прва по бројност е аналогијата со **6** единици (**33,33 %**), на второ место се метафората и компарацијата со по **5** единици (**27,78 %**) и на четврто место се метонимијата и конкретното значење со по **1** единица (**5,55 %**).